

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/63/2013
Identifikačné číslo spisu:	7012201463
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7012201463.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne obchodnej spoločnosti AGROBARA, s. r. o., so sídlom Veľká Bara 69, zastúpenej JUDr. Pavlom Gombosom, advokátom so sídlom Moldavská cesta 21/A, Košice, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 02. októbra 2012, č. 1020503/1/562386-1190483/2012/5081, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo 16. mája 2013, č. k. 6S/351/2012-26, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6S/351/2012-26 zo 16. mája 2013 p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Uznesením zo 16. mája 2013, č. k. 6S/351/2013-26 Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) žalobkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

Rozhodol tak po tom, čo po márnom uplynutí lehoty ustanovenej vo výzve z 19. decembra 2012 (č. l. 11) na zaplatenie súdneho poplatku splatného podaním žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu orgánu verejnej správy, nebol súdny poplatok žalobkyňou uhradený, uznesením zo 06. februára 2013, č. k. 6S/351/2012-16 konanie zastavil podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „ZSP“) a po tom, čo žalobkyňa v lehote ustanovenej zákonom na podanie odvolania doručila krajskému súdu podanie, ktoré tento podľa obsahu vyhodnotil jednak ako odvolanie, a jednak ako návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Krajský súd rozhodnutie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov odôvodnil tým, že hoci žalobkyňa v predmetnom podaní uviedla tvrdenia o jej pomeroch, nepredložila žiadne listiny na preukázanie tvrdených skutočností. Preto ju krajský súd výzvou zo 04. marca 2013, doručenou 13. marca 2013 vyzval, aby v lehote 10 dní doložila súdu riadne a kompletne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktoré pripojil k výzve (§ 138 ods. 2 písm. a/ OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Krajský súd citujúc ustanovenie § 138 ods. 1 OSP v dôvodoch napadnutého uznesenia uviedol, že toto zákonné ustanovenie umožňuje vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov za kumulatívneho

splnenia dvoch zákonných podmienok, jednou z ktorých je odôvodnenosť pomerov na stane účastníka, pričom nepriaznivá finančná situácia žalobkyne ako podnikateľského subjektu je dôsledkom skutočností majúcich pôvod v podnikaní a s podnikaním súvisia. Ak by nepriaznivá finančná situácia žalobkyne bola dôvodom pre oslobodenie od súdnych poplatkov, znamenalo by to prenesenie časti rizika spojeného s podnikaním na štát, čo je neprípustné. Skutočnosti tvrdené žalobkyňou (neprimerané zaťažovanie spoločností (nezákonné zadržiavanie finančných prostriedkov zo strany daňových úradov, blokovanie majetku) považoval krajský súd pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov za irelevantné.

V závere uznesenia krajský súd poukázal na skutočnosť, že aj napriek výzve žalobkyňa nielen nepredložila súdu žiadne doklady, ktoré by preukazovali tvrdené majetkové pomery, ale ani náležite nevyplnila tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania. Žalobkyňa teda nepreukázala splnenie podmienok na oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 OSP, a to ani v dodatočne lehote, ktorú jej krajský súd poskytol vyhoviejúc jej písomnej žiadosti o predĺženie lehoty z 21. marca 2013.

Proti tomuto uzneseniu podala v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) žalobkyňa odvolanie, tvrdiac, existenciu dôvodov pre oslobodenie od súdnych poplatkov v prejednávanej veci, ktoré krajský súd neuznal, hoci svoju žiadosť riadne odôvodnila.

Odvolanie odôvodnila poukazom na § 205 ods. 2 písm. c/ a f/ OSP. Krajský súd podľa názoru žalobkyne neúplne zistil skutkový stav a vec nesprávne právne posúdil.

Jednoznačne zotrvala na tvrdení, že rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie správcu dane ako prvostupňového orgánu, sú nezákonné. Znovu poukázala na to, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. G., z ktorého dôvodu sú tieto spoločnosti účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych sporov, keď podanými žalobami napadli nezákonnosť postupu ako aj rozhodnutí daňových úradov, pričom ani jedna z vyššie uvedených súdnych vecí podľa informácií, ktorými disponuje žalobkyňa, nebola právoplatne ukončená v neprospech týchto subjektov. Takto podľa žalobkyne nejde o zjavne neúspešné uplatnenie práva.

Poukázala tiež na to, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. G. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržiavania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. G. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie veci zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu nevinu), spoločnosti spojené s p. G. (teda aj žalobkyňa) nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobkyňa nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohla voľne disponovať. Taktiež žalobkyňa nemá žiaden hnutelný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť a s ktorým môže disponovať.

Žalobkyňa nesúhlasila s odôvodnením krajského súdu, že tieto okolnosti sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobkyni (cez pomery žalobcu obmedzujúce vykonávať podnikateľskú činnosť a nakladať s majetkom a finančnými prostriedkami) súdny poplatok uhradiť, t. j. pomery žalobkyne oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú. Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobkyni prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (žalobkyňa nemá finančné prostriedky na ich úhradu), ktoré predstavuje jej právo zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Súhlasila síce, že výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku, ale pre žalobkyňu je aj táto suma v súčasnosti vysoká, spoločnosti personálne spojené s p. G. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky pritom predstavuje jedinú zákonnú cestu, ktorou si žalobkyňa môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci.

Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobkyňa je podnikateľom a že by tým došlo k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát (čo je hlavným argumentom, pre ktorý súd žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal), nemá podľa žalobkyne oporu ani v súčasnej právnej praxi (aj praxi Krajského súdu v Košiciach) a nie je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázala pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.

5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008 a 5Obo/129/2008 z 30. júla 2009, v zmysle ktorého:

„Ustanovenie § 138 ods. 1 OSP oprávňuje súd na návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie, alebo bránenie práva. Zákon stanovuje rovnaké kritériá pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone. Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi.“

Žalobkyňa taktiež poukázala na uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 4Cob/39/2012-135, ktorým priznal žalobcovi - podnikateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, z obdobných dôvodov ako uviedla žalobkyňa.

Žalobkyňa taktiež nesúhlasila s tvrdením krajského súdu, že nepreukázala ňou tvrdené skutočnosti. Krajský súd má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne spojenými s p. G. práve na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd má taktiež vedomosť o množstve úspešných súdnych rozhodnutí (v prospech spoločností spojených s p. G.). Okrem toho tvrdila, že ju súd nevyzval na doplnenie žiadnych dôkazov, nevykonal žiadne dokazovanie a bez ďalšieho vec rozhodol v neprospech žalobkyne, čo žalobkyňa považuje za postup, ktorý je v rozpore so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobkyne proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobkyňa sa žalobou podanou na krajskom súde 17. decembra 2012 domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného z 02. októbra 2012 č. 1020503/1/562386-1190483/2012/5081, ktorým žalovaný potvrdil exekučnú daňovú výzvu Daňového úradu Košice č. 9800501/5/2107291/2012/Tott z 08. augusta 2021, na základe ktorej je vykonateľný výkaz daňových nedoplatkov zostavený z údajov evidencie daní daňového dlžníka vo výške 7.292,56 eura.

Keďže žalobkyňa nezaplatila súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, krajský súd jej výzvou, č. k. 6S/351/2012-11 z 19. decembra 2012 uložil, aby súdny poplatok za žalobu v sume 70 eur podľa položky č. 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov ZSP zaplatila v lehote 10 dní od doručenia výzvy.

Keďže na túto výzvu žalobkyňa napriek jej riadnemu doručeniu v súlade s § 49 ods. 1 veta druhá OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta druhá OSP nereagovala, krajský súd uznesením zo 06. februára 2013, č. k. 6S/351/2012-16 konanie zastavil podľa § 10 ods. 1 ZSP, pretože žalobkyňa súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou nezaplatila.

Žalobkyňa následne podaním doručeným krajskému súdu 01. marca 2013 podala odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania a súčasne požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP, ktoré odôvodnila tvrdeniami v podstate totožnými s dôvodmi uvedenými v jej odvolaní proti uzneseniu, ktoré je predmetom tohto odvolacieho konania.

Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa k uvedenému podaniu nepripojila žiadne dôkazy na preukázanie splnenia požiadaviek § 138 OSP, t. j. najmä preukazujúce nepriaznivé pomery žalobkyne, krajský súd výzvou zo 04. marca 2013 (č. l. 22) zaslal žalobkyni tlačivo na dokladovanie pomerov účastníka konania ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - právnická osoba a uložil jej, aby v lehote 10 dní doručila súdu toto tlačivo riadne vyplnené. Výzva bola žalobkyni doručená 13. marca 2013.

Na základe výzvy žalobkyňa krajskému súdu dňa 25. marca 2013 zaslala žiadosť o predĺženie lehoty na dokladovanie pomerov účastníka žiadajúc o predĺženie tejto lehoty o 15 dní, ktorú krajský súd akceptoval (č. l. 23), no napriek tomu žalobkyňa svoje pomery nijako nedokladovala a v konaní zostala v tomto smere do rozhodnutia súdu, t. j. 16. mája 2013 nečinná a nijaké doklady nepredložila ani v odvolacom konaní.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarcu v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektami podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobkyne, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Neprihliadal ako na rozhodnú na skutočnosť, že žalobkyňa je podnikateľským subjektom, a už vôbec túto osebe nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Preto najvyšší súd považuje argumenty odvolania žalobkyne formulované v tomto smere za absolútne irelevantné.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhli.

Podľa § 125 OSP za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 132 OSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Majetkové pomery žalobkyne nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobkyni, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázala, na čo slúži, okrem iných, aj tlačivo, ktoré jej krajský súd doručil a ktoré je tiež dostupné na internete.

Keďže žalobkyňa nevyplnila riadne krajským súdom jej doručené tlačivo a nepredložila žiadne doklady preukazujúce jej tvrdenie o nepriaznivej situácii, napríklad mohla minimálne doručiť súdu žiadosti adresované príslušným orgánom (daňové úrady, orgány činné v trestnom konaní, obchodný register a i.).

Krajský súd preto, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho rozhodnutie nepriznať žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobkyňa nepreukázala svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov.

Nemožno prihliadať ani na počet súdnych konaní, ktorých je žalobkyňa účastníčkou, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobkyňa v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov ani táto skutočnosť nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.